UNIVERSITETET I BERGEN
Det juridiske fakultet

Styre: Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet
Styresak: 43/14
Møtedato: 11. juni 2014
Journalnummer: ../.....

NYTT MIDLERTIDIG TOÅRIG MASTERPROGRAM

Se vedlagte notat med programbeskrivelse.

Saken gjelder opprettelse av et toårig masterprogram i rettsvitenskap. Programmet tar sikte på å ta opp 30 studenter én gang hvert år fra og med høsten 2014. Målgruppen er bachelorkandidater fra Høgskolen i Lillehammer, Universitetet i Agder og Universitetet i Stavanger. Programmet opphører når vi evt. starter opptak til toårig masterprogram i en 3+2-modell, tidligst fra H18.

Programmet blir et supplement til gjeldende ordning, der målgruppen kan søke opptak via SO og konkurrere på grunnlag av sine poenger fra videregående (og tilleggspoeng). Opptaksgrunnlaget (kvalifikasjonskravet) til programmet er bachelorgrad som oppfyller de faglige kravene i 1. – 3. studieår i vårt femårige integrerte masterprogram, rangeringen gjøres på grunnlag av karaktersnitt i emnene i graden. Der flere stiller likt ved opptaksgrensen, avgjøres opptaket ved hjelp av loddtrekning blant dem som står likt.

Det er universitetsstyret som oppretter (og nedlegger) programmer. Universitetsstyret vil behandle saken i sitt seminar den 18. juli. Fakultetsstyrets vedtak blir satt inn i saken til universitetsstyret.

Saken er hørt på sirkulasjon i Studieutvalget. Utvalget uttaler:

[Vil bli muntlig framlagt i styremøtet – SU har frist til kl 08 10. juni.]

På denne bakgrunn fremmes følgende

forslag til vedtak:

Det juridiske fakultet søker Universitetet i Bergen om følgende:

1. UiB oppretter toårig masterprogram i rettsvitenskap ved Det juridiske fakultet med virkning fra høsten 2014
2. Programmet gis en opptaksramme på 30 studenter
3. Programmet skal i innhold og struktur være identisk med fjerde og femte studieår i det femårige integrerte masterstudiet i rettsvitenskap, så langt dette passer, og driftes i full integrasjon med eksisterende program
4. For drift utover det første kullet forutsettes at studieplassene finansieres i henhold til søknad fra Det juridiske fakultet
5. Universitetsledelsen og fakultetsledelsen tildeles fullmakter til å fatte de vedtak som er nødvendig i den videre prosessen for opprettelse av programmet.

Asbjørn Strandbakken
dekan

Øystein L. Iversen
fakultetsdirektør

20140603
JOSP

Midlertidig toårig master i rettsvitenskap ved Det juridiske fakultet i Bergen

Notat juni 2014/JOSP

Innhold

Midlertidig toårig master i rettsvitenskap ved Det juridiske fakultet i Bergen 3
Bakgrunn 3
Problem med dagens ordning 3
Løsning på lengre sikt 4
Løsning på kort sikt – lokalt opptak til toårig masterprogram 4
Iverksettelse 5
Hva innebærer et nytt program? 5
Opprette programmet 5
Publisering 6
Opptak 6
Institusjonelt 8
Vitnemål 9
Den videre prosessen – tidslinje 9
Den videre prosessen – ressursbehov 9
Vedlegg 1 11
Vedlegg 2 12

Bakgrunn

Det fins i dag i alt syv akkrediterte bachelorutdanninger innen juridiske emner i Norge, i tillegg til politiutdanning på bachelornivå fire steder i landet. Se vedlegg 1.

Fire av disse utdanningene er bachelorer i jus "i vår forstand" – det gjelder Høgskolen i Buskerud og Vestfold, Høgskolen i Lillehammer, Universitetet i Agder og Universitetet i Stavanger. Til sammen tar disse institusjonene opp 235 søkere til de aktuelle bachelorutdanningene.

Tre av institusjonene – Høgskolen i Lillehammer, Universitetet i Agder og Universitetet i Stavanger – har en studiemodell basert på et samarbeid med oss (markert med grønt i vedlegg 1), og vi har forhåndsvedtak om innpassing av deres bachelor i vår master, sånn at søkere som kommer inn hos oss får godskrevet de tre første årene og starter direkte på fjerde år. Opptaksrammene for disse tre programmene til sammen er 210 studenter pr år.

Problem med dagens ordning

Studenter fra bachelorutdanningene som starter på fjerde år hos oss, må søke opptak via Samordna Opptak, og konkurrerer på grunnlag av sine resultater fra videregående skole pluss tilleggspoeng.

Dette er ikke en optimal situasjon – i stedet for å konsentrere seg om sine jusstudier, forledes de til å nytte tiden på å forbedre sine resultater fra videregående skole – det er disposisjoner som ikke er nyttige for noen.

De aktuelle institusjonene har allerede lenge signalisert interesse for ordninger som innebærer at deres bachelorkandidater kan søke lokalt opptak direkte til fjerde studieår hos oss. Den samme målsetningen har kommet til uttrykk i politiske prosesser, det vises konkret til Stortingets spørretime onsdag 2. april 2014[1], der statsråden svarte på spørsmål fra representanten Norunn Tveiten Benestad om mulighetene for en overgang til masterstudier for kandidater med bachelorutdanning i jus. I oppfølgingen ble også behovet for en overgangsordning trukket fram, i påvente av eventuell iverksettelse av ny studiemodell for masterstudiet i rettsvitenskap ved ett eller flere juridiske fakultet. Statsråden uttalte der at han "vil være positiv til å se på eventuelle forslag til overgangsordninger som institusjonene legger frem etter å ha hatt dialog seg imellom". I dialogen i spørretimen kommer problemstillingene godt til uttrykk.

Løsning på lengre sikt

Forutsatt at vi etablerer en studiemodell med bachelor- og masterprogrammer fra 2016, vil problemet være løst fra høsten 2019 – da kommer det første ordinære opptaket til ny toårig mastergrad. Her vil alle som oppfyller de faglige kravene (Universitets- og høyskoleloven § 3-5 nr. 1) kunne søke opptak – det gjelder også søkere med bachelorgrad fra andre steder enn Bergen. De spesifikke utfordringene som knytter seg til dette, vil bli utredet i tilknytning til 3+2-ordningen for øvrig.

Løsning på kort sikt – lokalt opptak til toårig masterprogram

Det toårige masterprogrammet vi snakker om her, må ikke forveksles med toårig masterprogram i en 3+2-ordning!

Høgskolen på Lillehammer har helt fra 2011 uteksaminert bachelorkandidater i jus[2] [3]– Universitetet i Agder og Universitetet i Stavanger uteksaminerer sine første våren 2014.

Det er disse kandidatene som er målgruppen for tiltaket her.

Det juridiske fakultet i Bergen har sett for seg en løsning der vi kan ta opp ca. 30 studenter direkte til fjerde studieår hos oss. De som tas opp, får anledning til å gjennomføre fjerde og femte år, og blir mastere i rettsvitenskap ved Universitetet i Bergen. Denne løsningen sammenfaller godt med ønskene fra de tre andre institusjonene og med de politiske målsetningene og prioriteringene som det er gjort rede for over her.

---

[1] https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Referater/Stortinget/2013-2014/140402/ordinarsporretime/12/

[2] DBH-data: http://dbh.nsd.uib.no/dbhvev/student/kandidater_rapport.cfm?dep_id=1&kandtittel=x&brukersort=to&viskode=0&nullvalue=-&prognavn=x&studkode=x&kvalifikasjonskode=x&progkode=x&semester=x&sti=progkode&insttype=02&arstall=2012&instkode=0263&finans=total&fakkode=540&ufakkode=000&beregning=Totalt.antall&valgt_sti=Statlige høgskoler,Høgskolen i Lillehammer,Avdeling for samfunnsvitenskap,Uspesifisert underenhet&grupperingstring=a.arstall&sti_hele=insttype,instkode,fakkode,ufakkode,progkode&sti_valgt=insttype,instkode,fakkode,ufakkode,progkode

[3] 3 kandidater i 2011, 62 i 2012, 89 i 2013 (154 i alt).

Det er viktig å være klar over at disse kandidatene fortsatt kan søke på vanlig måte via Samordna Opptak og få sine tre år godskrevet i det femårige masterstudiet. Nyordningen kommer *i tillegg til* denne muligheten, ikke i stedet for.

På denne bakgrunnen har vi søkt Kunnskapsdepartementet om finansiering av 30 studieplasser i et toårig løp som en overgangsordning fram til ordinær 3+2-modell eventuelt er i drift. Vi søkte om 1,5 millioner for 2014 og 4,5 millioner for 2015. Behovet er 6 millioner i året når modellen er i full drift. Vi har godt håp om slik finansiering i kommende statsbudsjetter og baserer planleggingen på at dette innfris.

Iverksettelse

Det er et mål å kunne ta opp de 30 studentene allerede fra høsten 2014, det henger sammen med at vi ønsker at tilbudet skal være så likt som mulig for alle årskullene fra Universitetet i Agder og Universitetet i Stavanger – med opptak fra senere tidspunkter, vil flere årskull konkurrere om det samme antallet plasser, og det vil være uheldig både for søkerne og for selve opptaksprosessen.

Hva innebærer et nytt program?

Problemstillingen kan deles i to: Etablering og drift.

Både etablering og drift forenkles betydelig ved at programmet faglig/innholdsmessig vil være 100 % identisk med eksisterende fjerde og femte år hos oss. Det vil også følge samme studiereglement o.l., så langt det passer. Endringer som vedtas i eksisterende program med virkning for fjerde og femte år, vil også ha virkning for dette nye programmet.

Programmet har likevel noen særtrekk som må forberedes:

- Opprettelse
- Publisering
- Opptak
- Institusjonelt: Programansvarlig, studiereglement o.a.
- Vitnemål

Disse gjennomgås i det følgende.

Opprette programmet

Programmet må opprettes så snart som mulig. Se vedlagte programmal (vedlegg 2).

Det er universitetsstyret som oppretter (og nedlegger) studieprogram, jf. UiB-forskriften § 3.2 nr. 1 bokstav a). Fakultetsstyret må vedta å søke om opprettelse av programmet.

Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet behandlet saken i sitt møte den 11. juni, og fattet slikt vedtak:

*

UiBs studiekvalitetshåndbok gir detaljerte anvisninger for hvilke prosesser som forutsettes å ligge til grunn for opprettelsen av et program. Prosessene tar sikte på å ivareta både faglige og formelle kvalitetsaspekter i de nye programmene. En slik prosess innebærer at det vil ta halvannet til nærmere to år fra man starter med "Vurdering av studieprogramporteføljen, kva for studieprogram

bør ev. opprettast/nedleggjast" til et nytt program kan ta imot sine første studenter. Disse prosessene er godt egnet der vi snakker om et *nytt studietilbud*, og tar etter sin ordlyd klart sikte på slike tilfeller. I vårt tilfelle har vi imidlertid ikke å gjøre med et *nytt studietilbud* – det er i stedet tale om nye rammebetingelser, strukturer og formaliteter rundt eksisterende studier. At vi ønsker å opprette *et nytt program* er i denne sammenhengen underordnet – det er ønskelig fordi det forsyner oss med den samlet sett beste organiseringen av studietilbudet. Det er den klart beste løsningen med hensyn til momenter som transparens, ryddighet, rapportering. Målsetningen er ivaretakelse, innpassing og integrasjon av en studentgruppe som fra høsten 2014 representerer en samfunnsmessig ressurs som må tas vare på. Det juridiske fakultet har vært aktør – til dels pådriver – i en prosess som tar sikte på å samle opp de beste av disse bachelorkandidatene samtidig som vi arbeider for å utvikle slik integrasjon og samarbeid som landets politiske ledelse har uttrykt som en målsetning.

I dette bildet kan vi ikke se at studiekvalitetshåndbokens retningslinjer bør etableres som en sperre mot den beste løsningen – vi vil tvert imot mene at den klart beste løsningen *i dette konkrete tilfellet*, oppnås ved at man går utenom de formelle rutinene. Selvsagt må alle ledd i prosessen kvalitetssikres – vi arbeider meget intensivt med dette og har ingen grunn til å tvile på at vi vil lykkes.

Vi vil derfor henstille til Universitetsstyret om å vedta opprettelse av dette toårige masterprogrammet, selv om det ikke har vært presentert i en utdanningsmelding fra Det juridiske fakultet.

Programmet forutsettes å være fullfinansiert med friske penger, sånn at det ikke skal ha noen økonomiske konsekvenser universitetsstyret trenger å ta stilling til.

Publisering

Vanligvis vil man ønske å skape mye blest om et nyopprettet program, og sørge for at publiseringen skjer i god tid. I dette tilfellet er imidlertid målgruppen lett identifiserbar, noe som forenkler prosessen betydelig. Vi legger til grunn at de aktuelle institusjonene vil være behjelpelig med å gjøre tilbudet kjent for sine kandidater. De kandidatene som allerede er gått ut fra Lillehammer vil vi antakelig ikke nå like effektivt, men vi legger til grunn at høyskolen der kan være behjelpelig også med dette.

Som følge av dette, er behovet for publisering av emnet i ordinære kanaler minimalt, og frister i tilknytning til dette, legger ikke rammer for vår prosess.

For senere år bør vi se om prosessen rundt publisering kan samordnes med UiBs øvrige prosesser for lokalt opptak.

Opptak

Opptaksmodell

Praktisk kan opptaket løses enten ved at vi foretar et "suppleringsopptak" til gjeldende studieprogram, eller ved at vi oppretter et nytt toårig masterprogram med faginnhold identisk med fjerde og femte år.

For de fleste praktiske formål, vil det være det samme hvilken løsning vi velger. På noen punkter – praktiske og formelle – er det likevel forskjeller:

Suppleringsopptak innebærer at studentene tas opp til femårig masterprogram, og får vitnemål fra dette på samme måte som dem som tas opp via NOM og får godskrevet bacheloren før de starter på fjerde studieår. Det kan knyttes prinsipielle betenkeligheter til at studenter sertifiseres fra et grunnstudium de ikke er tatt opp til på foreskrevet måte, uten at det skal tillegges stor vekt.

Innpassing av beståtte eksamener innebærer en hel del arbeid og kvalitetssikring med hensyn til studentenes utdanningsplan. Studentene vil også ha adgang til å ta ("gjenta") emner på tredje studieår når de begynner her, siden de har en studierett som omfatter også tidligere studieår.

Det vil ikke være nødvendig med noen spesielle tiltak, verken i etablerings- eller driftsperioden, bortsett fra det som knytter seg til selve opptaket og informasjon rundt det.

Nytt program med ordinært lokalt opptak innebærer at studentene får opptak til et program som bare omfatter fjerde og femte studieår. De skal ikke ha noen godskriving av tidligere eksamener, og har heller ingen rettigheter i tidligere studieår. De får vitnemål fra et toårig masterprogram, ikke fra et integrert femårig.

Opptak til nytt program vil gjøre disse studentene lett identifiserbare som gruppe i statistikker og rapporteringer, både for oss selv og i DBH. Det kan være en veldig nyttig funksjon, når vi skal evaluere dette tiltaket, som i seg selv (uavhengig av opptaksmåte) er noe helt nytt.

Et nytt program vil også identifisere og synliggjøre selve samarbeidsprosjektet mellom de fire institusjonene. Samarbeidsprosjektet er i seg selv både et mål og et middel i den struktureringsprosessen vi ser konturene av i regjeringens politikk for høyere utdanning, slik den foreløpig er kommet til uttrykk.[4] Strukturmeldingen ventes våren 2015.

Det vil være nødvendig med tilpasninger i gjeldende reglementer og på andre strukturelle og formelle punkter, for å gi rom til et nytt program.

Samlet sett er administrasjonen kommet til at den beste løsningen vil være å opprette et nytt toårig masterprogram. Et slikt program vil gjennomføres og driftes i full integrasjon med fjerde og femte år i det eksisterende integrerte masterstudiet.

Et avgjørende moment har vært at en modell med nytt toårig program er mest oversiktlig og ryddig, både innad i våre egne strukturer og utad overfor studentene og de endelige kandidatene. Det merarbeidet en sånn løsning innebærer, er marginalt: Opptaksprosessene vil være den mest krevende delen, og den er i all hovedsak identisk i de to modellene.

Antall og fordeling:
Vi tar sikte på å ta opp inntil 30 studenter hver høst. Opptakstallene til de aktuelle bachelorstudiene, tilsier at der er til sammen 210 studieplasser. 30 masterplasser representerer da én pr syv bachelorplasser. En forholdsmessig fordeling av plassene mellom institusjonene, tilsier:

Høgskolen i Lillehammer: 18 plasser
Universitetet i Agder: 7 plasser
Universitetet i Stavanger: 5 plasser

---

[4] Se for eksempel Kunnskapsdepartementets pressemelding fra 14. januar 2014: http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/pressesenter/pressemeldinger/2014/klare-prioriteringer-i-hoyere-utdanning-.html?regj_oss=1&id=749226

Når vi behandler søkerne ut fra kvalifisering og rangering, kan det være behov for en viss fleksibilitet, særlig siden tallene er så små som de er. Vi foreslår derfor at det gis en viss margin i fordelingen, og at nøkkelen utformes slik:

Høgskolen i Lillehammer: 17 – 19 plasser
Universitetet i Agder: 6 – 8 plasser
Universitetet i Stavanger: 4 – 6 plasser

med forutsetning om at summen skal bli 30.

Kvalifisering:

Vi tar sikte på å utforme kriterier for kvalifisering og rangering som sikrer at vi treffer de beste kandidatene blant søkerne.

Kvalifikasjonskravet er at de har oppnådd bachelorgrad i jus i nærmere bestemte programmer med C i snitt. Dette vilkåret er absolutt.

Rangering:

Kvalifiserte søkere rangeres etter karakterer oppnådd i bachelorstudiet. Ingen andre kriterier tas i betraktning. Der flere står likt ved opptaksgrensen, foretas loddtrekning mellom disse.

Rangeringen gjøres etter en vektet beregning av samlet karakterprestasjon i bachelorstudiet. Det gjøres ikke forskjell på emnene, utover at de vektes etter antall studiepoeng.

I vedtaket om opptak tar vi forbehold om at man ikke har fått opptak via NOM. Ingen bør sitte med to opptak, og grunnen til at vi ønsker å prioritere NOM-opptak, er at en slik løsning vil bidra til å opprettholde poenggrensen i NOM-opptaket, uten at det påvirker det lokale opptaket nevneverdig, siden der er absolutte kvalifikasjonskrav.

Institusjonelt

Hovedregelen vil være at programmet vil innpasses i de reglementer og øvrige institusjonelle rammer vi har for integrert masterstudium. På enkelte punkter vil det være nødvendig med tilpasning – studieadministrasjonen vil arbeide videre med dette i prioritert rekkefølge.

Det er ingen grunn til at dette programmet skal ha noen annen **programansvarlig** eller et annet **programutvalg** enn det som gjelder for integrert masterprogram. Vi trenger bare å utvide mandatet for begge til også å gjelde det nye programmet.

Tilsvarende trenger vi redaksjonelle endringer i andre **reglementer** der nyordningen ikke representerer noe materielt nytt.

I **Utfyllende regler for masterstudiet i rettsvitenskap** vil vi måtte gjøre en gjennomgang for å se om det er behov for supplerende bestemmelser på enkelte punkter. Målsetningen her vil være at reglementet skal gjelde på samme måte for de nye som det allerede gjør, men på noen punkter vil det være behov for egne formuleringer for å dekke nettopp dette. Et eksempel er begrensing av varigheten på studieretten – den er begrenset til 10 år for studenter i et femårig løp, det er naturlig å begrense det til fire for studenter i et toårig løp.

Programmet vil trenge sin egen **studieplan**. Den vil bli utformet som en kopi av gjeldende Studieplan for masterstudiet i rettsvitenskap ved Universitetet i Bergen, med nødvendige tilpasninger. Tilpasningene gjøres med en entydig målsetning om at studentene i den nye ordningen skal likebehandles med femårige studenter så langt det overhode er mulig.

Vitnemål

De første vitnemålene for denne toårige masteren skal deles ut våren 2016, og det haster derfor ikke like mye med å klargjøre dette. Studieadministrasjonen vil arbeide videre med formalia knyttet til vitnemål utover høsten 2014.

Den videre prosessen – tidslinje

Planen er laget med sikte på oppstart fra høsten 2014. Det innebærer en *meget* stram tidsramme.

Formelt:

- Før 11. juni: Vedtaksforslag basert på notatet her og UiBs programmal høres i dekanatet og på sirkulasjon til Studieutvalget.
  FS og UiBs sentrale studieadministrasjon orienteres om at vi vil ha behov for nye støttefunksjoner i sommer.
- 11. juni: Fakultetsstyret behandler forslaget om å søke UiB om opprettelse av programmet.
- 12. juni: De tre institusjonene orienteres om fakultetsstyrets vedtak, og om forbeholdet med hensyn til UiBs vedtak.
  Sak om opprettelse av studieprogrammet sendes universitetsledelsen med sikte på behandling 18. juni.

Materielt:

- 25. juni: Søknadsfrist til lokalt opptak.
- 25. juni: Søkerlisten er klar.
- 6. juli: frist for å laste opp dokumentasjon. Søkernes karakterer er klare, vi kan motta dokumentasjon og starte utregning og rangering av søkerne.
- 7.-15. juli: Søkere behandles og rangeres. Tilbudstatuskoder settes i FS.
- 15. juli: Søknader er behandlet. Alle kvalifiserte søkerne er rangert. (Hovedopptaket i NOM er ferdig kl. 16.00, og det vil være mulig å få lister over hvem som får tilbud i NOM).
- 16.-18. juli: Luke ut de søkerne som får tilbud i NOM. Sette tilbudsstatuskoder i FS på alle søkere.
- 20. juli: tilbud om lokalt opptak (samtidig som tilbud i NOM).
- 27. juli: svarfrist lokalt opptak.
- Fra 21. juli: supplering til lokalt opptak. Dersom søkere trekker seg, vil vi kunne tildele plasser fortløpende fram til semesterstart.
- 11. august: Semesterstart.

Den videre prosessen – ressursbehov

Det forutsettes at studieplassene fullfinansieres. Fram til statsbudsjettet i 2015 må vi forskuttere midler, men det forutsettes at dette ikke er reelle utgifter for oss, men at det dekkes inn ved statlige bevilgninger.

Administrativt vil tiltaket kreve noen ressurser: Utforming og iverksettelse av programmet er en engangsforeteelse. Den krever ressurser på flere felter. Driften av programmet vil kreve ressurser særlig knyttet til opptak – i perioden juni – medio august, vil dette være nokså intensivt, og det må

settes av særskilte ressurser til det. Det gjelder særlig siden dette inntreffer i samme periode som ferieavviklingen finner sted.

Driften av fjerde og femte studieår vil merke en øking på 30 studenter primært i de individuelt rettete tjenestene, det vil hovedsakelig si oppgaver knyttet til masteroppgave og utveksling.

Faglige ressurser vil også etterspørres i noe større utstrekning: På fjerde studieår har vi flere seminargrupper, på femte studieår trenger vi flere veiledere til masteroppgave.

Samlet sett er det realistisk å regne med rundt ¼ årsverk knyttet til driften av programmet – noe mer i etablerings- og oppstartfasen.

Vedlegg 1

Fra Samordna opptak: Oversikt over grunnutdanninger i jus https://sok.samordnaopptak.no/studier?ord=&laerestedkode=&utdomrkode=JUS&stikkordnr=

Sted	Studienavn	Studiekode	Type studium	Studieplasser	Poenggrenser 2013		Innhold/merknad/spesialisering
UiO	Demokrati og rettigheter i informasjonssamfunnet	185 841	Bachelor	25	49.0	41.6	Fordypningsområder: Informatikk, Jus, Samfunnsvitenskap
HiM	Jus	211 246	Årsstudium	30	38.5	34.2	
HiSF	Jus	216 246	Årsstudium	25	36.9	36.9	
HBV	Jus og ledelse, Ringerike	222 867	Bachelor	25	46.0	41.3	
HBV	Jus, Ringerike	222 526	Bachelor	25	52.3	44.8	
HBV	Jus, årsstudium, Ringerike	222 246	Årsstudium	20	49.2	43.5	
HiL	Juss	210 526	Bachelor	120	48.7	43.9	
PHS	Politiutdanning, Bodø	233 682	Bachelor	144	41.5		Søknadsfrist 1. mars.
PHS	Politiutdanning, Kongsvinger	233 683	Bachelor	144	43.5		Søknadsfrist 1. mars.
PHS	Politiutdanning, Oslo	233 681	Bachelor	264	47.5		Søknadsfrist 1. mars
PHS	Politiutdanning, Stavern	233 679	Bachelor	168	45.4		Søknadsfrist 1. mars.
UiA	Rettsvitenskap	201 526	Bachelor	55	51.8	46.7	
UiB	Rettsvitenskap	184 724	Master	389	56.7	50.4	Integrert 5-årig studium
UiS	Rettsvitenskap	217 526	Bachelor	35	52.6	46.7	
UiO	Rettsvitenskap (jus), start høst	185 724	Master	220	59.8	52.7	Integrert 5-årig studium.
UiO	Rettsvitenskap (jus), start vår	185 725	Master	210	57.8	50.0	Integrert 5-årig studium.
UiT	Rettsvitenskap, Tromsø	186 724	Master	150	56.3	49.6	Integrert 5-årig studium.
HiSF	Økonomi og jus	216 526	Bachelor	25	37.9	37.2	

Vedlegg 2

Studieplan for (Midlertidig) toårig masterprogram i rettsvitenskap

(Midlertidig) toårig masterprogram I rettsvitksap

(Temporary) two year Master's program of Law

Godkjenning:

Studieplanen er godkjend av:

Universitetsstyret: (dd.mm.år)

Programstyret: (dd.mm.år)

Det juridiske fakultet, fakultetsstyret: (dd.mm.år)

Studieplanen vart justert: (dd.mm.år)

Evaluering:

Studieprogrammet vart sist evaluert: (dd.mm.år)

Neste planlagde evaluering: (dd.mm.år)

FS-rader	Overskrift	Tekst	Text
	Namn på studieprogrammet, nynorsk	Masterprogram i rettsvitskap	Master's Programme in Law
	Namn på studieprogrammet, bokmål	Masterprogram i rettsvitenskap	Master's Programme in Law
SP_GRADEN	**Namn på grad**	Master i rettsvitskap	Master of Law
SP_OMFANG	**Omfang og studiepoeng**	Masterprogrammet har eit omfang på 120 studiepoeng, og er normert til to år.	Two years of full-time study, where the workload for a fulltime student is 60 credits for one academic year
SP_FULLDEL	**Fulltid/deltid**	Fulltid	Full-time
SP_SPRAK	**Undervisningsspråk**	Hovudsakeleg norsk – noko engelsk	Primarily Norwegian, some English
SP_START	**Studiestart - semester**	Haust	Autumn
SP-INNHOLD	**Mål og innhald**	Studiet er på til 120 studiepoeng (to årseiningar). I dette inngår eit sjølvstendig skriftleg arbeid på normalt 30 studiepoeng (masteroppgåve). Etter søknad kan masteroppgåva vere på 60 studiepoeng. **Oppbygging**: Studiet byggjer på problembasert læring. På andre studieåret kan ein velje emne etter eigne interesser. Ein skal også skrive ei masteroppgåve basert på ei juridisk problemstilling. I løpet av denne perioden har ein høve til å reise på studieopphald i utlandet.	The programme holds 120 ECTS credits (two years), including an independent written paper, normally of 30 ECTS credits (master thesis). On a special agreement the master thesis may cover 60 ECTS credits. **Composition**: The programme is constructed upon problembased learning. During the second year, one may choose course according to ones interests. Students will also write a master thesis based on a legal problem. During this period one will have the opportunity to study abroad.
SP_UTBYTTE	**Læringsutbyte**	KUNNSKAPER: Kandidatane har kunnskapar om grunnleggande regler og samanhengar innan alle fagområde som vert omfatta av studiet, og spesialisert kunnskap innan fagområder som vert dekte av masteroppgåva. Dette inneber at kandidatane har kunnskapar om og forståing av • nasjonal og internasjonal rett	KNOWLEDGE: Graduates possess knowledge of basic rules and contexts within all subject areas covered by the study programme as well as specialised knowledge within subject areas covered by the Master's thesis. This means that graduates will have knowledge and understanding of

		• korleis nasjonal rett vert påverka av internasjonale rettssystem som EU-retten, EØS-retten, internasjonale menneskerettigheter og annen folkerett • korleis juridisk argumentasjon varierer på ulike rettsområder • sentrale problemstillingar og debattar i det juridiske miljøet, både i det praktiske rettsliv og innan rettsvitskapen, nasjonalt og internasjonalt FERDIGHETER: Kandidatane kan anvende juridisk metode til sjølvstendig å analysere, drøfte og ta standpunkt til juridiske problemstillingar. Dette inneber • å innhente og systematisere rettsleg relevant materiale, og på grunnlag av dette identifisere juridiske problemstillingar og samanhengar • å foreta en sjølvstendig analyse av juridiske problemstillingar på ein grundig, heilskapleg, kritisk og balansert måte • å resonnere seg frem til et faglig forsvarlig standpunkt gjennom avklaring av spenningar mellom ulike typar gyldige argumenter og mellom underliggande rettslege og samfunnsmessige verdiar Kandidatane kan formidle og evaluere juridiske analysar og standpunkt gjennom • systematisk å utarbeide sjølvstendige skriftlege analysar innanfor ulike rettsområde • å kommentere og evaluere andre studentar sine juridiske analyser og sjølv taka imot og gjøre bruk av slike kommentarar • å arbeide med andre i grupper for å analysere juridiske problemstillingar GENERELL KOMPETANSE: Gjennom studieprogrammet oppnår kandidatane generelt anvendeleg kompetanse knytt til å	• national and international law; • how national law is influenced by international legal systems such as EU law, EEA law, international human rights and other international law; • how legal arguments vary in different areas of law; • key problems and debates in the legal environment, both in practice and within both national and international jurisprudence. SKILLS: Graduates are able to use legal methodology to independently analyse, discuss and form an opinion on legal problems. This involves • acquiring and systematising relevant legal material, and using it as a basis to identify legal problems and contexts; • conducting an independent analysis of legal problems in a thorough, comprehensive, critical and balanced manner; • reasoning their way to a professionally sound opinion through clarification of discrepancies between different types of valid arguments and between underlying legal and societal values. Graduates are able to convey and assess legal analyses and opinions by • systematically preparing independent written analyses within a number of different areas of law; • commenting on and assessing legal analyses produced by other students as well as receiving and utilising such comments themselves; • working with others in groups in order to analyse legal problems. GENERAL COMPETENCE: Completion of the study programme allows the graduates to

		• tileigne seg ny kunnskap på sitt fagfelt og innan tilgrensande fag, og løyse juridiske problemstillingar også utanfor dei rettsområda som er del av rettsstudiet • systematisere og vege argumentasjon, gje råd og treffe avgjerder • identifisere og ta konsekvensar av etiske og profesjonsetiske aspekt ved juridisk argumentasjon og standpunkt • formidle juridiske analysar og konklusjonar, samt profesjonsetiske vurderingar, til andre juristar og til allmenta, skriftleg og munnleg • presentere og argumentere for eigne vurderingar og konklusjonar for større og mindre grupper av tilhørarar • arbeide sjølvstendig og i grupper	achieve a suitable level of competence linked to • acquiring new knowledge in their special field and within adjoining fields, and to solving legal problems including those outside of the areas of law included in the study programme; • systematising and considering arguments, providing advice and making decisions; • identifying and taking the consequences of ethical and professional aspects within legal argument and opinion; • conveying legal analyses and conclusions, as well as professional ethical assessments, to other members of the legal profession both in writing and verbally; • presenting their own assessments and conclusions to large and small audiences and arguing for these assessments and conclusions; • working independently and in groups.
SP_OPPTAK	**Opptakskrav**	Bachelorgrad i jus/rettsvitskap, med faginnhald som oppfyller alle faglege krav i dei tre første åra i masterstudiet i rettsvitskap ved Det juridiske fakultet i Bergen, med karakteren C eller betre i snitt. 30 studieplassar.	Bachelors degree in law, academically identical with the first three years of the five years master programme at the Law Faculty in Bergen, graded C or better on average. Maximum 30 students admitted every autumn.
SP_OBLIGAT	**Obligatoriske emne**	**Fyrste år:** JUS241 Strafferett JUS242 Rettargang JUS243 Allmenn formuerett **Andre år:** 30 sp spesialemne og 30 sp masteroppgåve eller 60 sp masteroppgåve etter søknad	**First year:** JUS241 Criminal Law JUS242 Legal Proceedings JUS243 General law of property rights and obligations **Second year:** 30 ECTS credits elected courses, 30 ECTS credits master thesis or 60 ECTS credits master thesis
SP_VALGFRI	**Tilrådde valemne**	http://www.uib.no/jur/22948/spesialemner	http://www.uib.no/jur/22948/spesialemner
SP_REKKEFO	**Rekkefølgje for emne i studiet**	**Tilrådd rekkefølgje – kan endrast etter søknad** **Fyrste år:** JUS241 Strafferett JUS242 Rettargang	Recommended succession – may be altered after application **First year:** JUS241 Criminal Law JUS242 Legal Proceedings

		JUS243 Allmenn formuerett Kurs i etikk for jusstudentar. **Andre år:** 30 sp spesialemne og 30 sp masteroppgåve eller 60 sp masteroppgåve etter søknad	JUS243 General law of property rights and obligations **Second year:** 30 ECTS credits elected courses, 30 ECTS credits master thesis or 60 ECTS credits master thesis
SP_DELSTUD	**Delstudium i utlandet**	Emne som svarar til spesialemne og masteroppgåve kan takast i utlandet. Fakultetet har ei rekkje avtalar med utanlandske lærestader.	Courses equivalent to the elected courses and the master thesis may be studied abroad. The faculty has a magnitude of partners within and outside Europe.
SP_UNDMETO	**Undervisnings-metodar**	1. Det skal vedtakast kjernelitteratur for kvar emne. Det kan i tillegg vedtakast innføringslitteratur og tilleggslitteratur. 2. Kjernelitteraturen skal som regel ikkje overstige 30 tekstsider pr. studiepoeng på 1. studieår og 40 sider på 2. studieår. 3. Undervisninga er basert på problembasert læring (PBL). Førelesingar vert som hovudregel tilbodne i alle emne. Seminarundervisning vert tilbode på første studieår. Det er krav til førebuing og aktiv deltaking. Undervisningsformen i spesialemna på femte studieår varierer. Sjå kvar enkel emneskildring. Obligatorisk rettleiiing for masteroppgåva. Omfang av rettleiinga: Studentane har rett og plikt til rettleiing under arbeidet med masteroppgåva. Det vert gitt 10 timars rettleiing per student. Studentar som etter søknad har fått løyve til å skrive masteroppgåve på 60 studiepoeng, får 20 timars rettleiing. Timetalet omfattar den tida rettleiaren bruker til lesing av utkast, til utarbeiding av kommentarar og til samtale med studenten. Rettleiinga skal avgrensast til eitt semester, med mindre noko anna er særskilt avtalt, eller det er særlege grunnar til at arbeidet med masteroppgåva har teke lengre tid. For studentar som etter søknad har fått løyve til å skrive masteroppgåve på 60 studiepoeng, skal rettleiinga, med dei same atterhalda, avgrensast til to semester.	

		Form: Rettleiinga kan gjevast individuelt eller i grupper. Dersom rettleiinga blir gjeven i gruppe, skal det i tillegg vere noko individuell rettleiing. Rettleiingsskjema: Det skal førast eit skjema for rettleiinga som er gjeven. Dersom det er gjeve rettleiing frå andre enn den som fakultetet har oppnemnt som rettleiar, skal det gjerast greie for dette i skjemaet. ArbeidsplanStudent og rettleiar skal fastsetje ein arbeidsplan i første møte. Endringar i rettleiingstilhøvet: Ein student som meiner at rettleiinga eller rettleiingssituasjonen ikkje er tilfredsstillande, skal gi melding om dette til fakultetet og eventuelt få oppnemnt ny rettleiar dersom det er grunn til det. Meiner rettleiaren at studenten ikkje oppfyller pliktene sine på tilfredsstillande vis, skal fakultetet ha melding om dette, og endring eller avslutting av rettleiingstilhøvet skal vurderast. 4. Undervisningsformene i kvart enkelt emne går fram av emneskildringa. 5. Obligatorisk undervisning: Det gjeld obligatoriske arbeidskrav. Dette er nærare regulert i "Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen".	
SP_VURDRI	**Vurderingsformer**	Hovudregelen er at emna vert avslutta med 4 timars skuleeksamen. Vurderingsforma og lengda går fram av emneskildringane Eksamen vert halden kort tid etter at emnet er avslutta. Spesialemne kan ha andre ordningar; sjå emneskildringane. Oppgåvene som vert gjevne til eksamen kan omfatte læringskrav også frå tidlegare emne.	The main rule is that the courses are completed with a 4-hour written school exam. Assessment method and duration is stated in the course descriptions. Examinations are retained shortly after the course is completed. Special courses may have other arrangements; see course descriptions. Exam questions may include learning requirements also from previous courses.
	Litteraturliste	Litteraturliste vert publisert i tilknytning til emneskildringa.	Reading list will be published in the course description.
SP_K-SKALA	**Karakterskala**	Karakterskalaen er A - E for Greidd (Bestått) og F for Ikkje greidd (Ikkje bestått). Fakultetsstyret kan vedta at karakteren skal vere Greidd/Ikkje greidd for eitt eller fleire bestemte emne. Sjå	The grading scale is A - E for passed results and F failed (not passed). The Faculty Board may decide that the character will be pass / fail for one or more specific topic. See course descriptions.

		emneskildringane. Vurderinga av prestasjonane skal skje ut frå innhaldet i det enkelt emnet, læringsmåla, krava til læringsutbytte, prøvingsforma og det studietrinnet emnet er plassert på. Vurderinga skal elles skje på grunnlag av Retningsliner for karaktersetjing i masterstudiet.	Assessment of achievements should be based on the content of the individual course, learning objectives, requirements for learning outcomes, testing type and the stage the subject is located. The assessment shall otherwise be based on the Retningsliner for karaktersetjing I masterstudiet.
SP_VITNEM	**Vitnemål og vitnemålstillegg**	Vitnemål på norsk og Diploma Supplement på engesk vert skrive ut etter at graden er fullført. Kandidatløfte må vere gjeve.	Diploma in Norwegian and Diploma Supplement in English is issued when the grade is completed. Candidate pledge is demanded before issuing the diplomas.
SP_VSTUDIE	**Grunnlag for vidare studium**	Mastergraden gir grunnlag for opptak til ph.d.-utdanning. Opptak krev godkjent prosjektskildring. Det er mogleg å oppdatere og utvide kompetansen ved å ta ytterlegare spesialemne etter avslutta grad ved å søkje særskild studierett til å ta spesialemne.	The degree provides a basis for admission to the PhD program. Admission requires approved research proposal. It is possible to update and expand expertise by taking further specialist courses after completing degree; apply for admission to special courses only.
SP_YRKESE	**Relevans for arbeidsliv**	Få utdanningar fører fram til jobb i så mange ulike bransjar som juristutdanninga. Vi finn juristar overalt i arbeidslivet og det vil alltid vere stor etterspurnad etter dei med juridisk utdanning. Medan fleire juristar går inn i næringslivet, f.eks. innan bank, forsikring, varehandel, industri eller skipsfart, jobbar andre innanfor offentleg forvalting som i NAV, Skatteetaten og Konkurransetilsynet. Departementa og politiet/påtalemakta er populære og viktige arbeidsgivarar for juristar. Andre aktuelle arbeidsplassar er mediebransjen og organisasjonslivet. Ein kan dessutan arbeide med forsking og undervisning ved universitet og høgskolar. Ein kan også bli dommar eller gå inn i advokatyrket. Det er berre juristar (advokatar) som har løyve til å drive profesjonell rettshjelp og føre saker for domstolane. For å få tittelen advokat og løyve til å arbeide som advokat, må ein ta eit obligatorisk advokatkurs. Ein må også ha to års godkjend juridisk praksis, vanlegvis som advokatfullmektig, dommarfullmektig eller politifullmektig.	Few study programs lead to jobs in such a variety of different industries as lawyer education. We find lawyers occupied everywhere and there will always be great demand for legal skills. While several lawyers go into business, for example within the banking, insurance, retail, manufacturing or shipping, others ar occupied within the public administration as NAV , tax authorities and the Competition Authority. Ministries and police/ prosecution authorities are popular and important employers of lawyers. Other relevant jobs are media industry and organizational life. One may also go into research and teaching at universities and colleges. One can also become a judge or enter the legal profession. It is only lawyers who have permission to provide professional legal aid and bring cases before the courts. To get the title attorney and a license to work as a lawyer, one must take a compulsory attorney courses. One must also have two years of approved legal practice, usually as a lawyer, deputy judge or legal assistant.
SP_EVALUER	**Evaluering**	Studiet er underlagt fleire formar for evaluering: 1. Studentevaluering er etablert som fast ordning i det første studieåret. Spesialemne vert evaluerte etter nærare reglar.	The program is subject to several forms of evaluation: 1. Student evaluation is established as a permanent arrangement. Special courses are evaluated under specified

		2. Lærarevaluering vert gjort årleg på grunnlag av mellom anna studentevaluering og statistiske data frå kursa (deltakartal, gjennomføring, eksamensresultat, gjentaksprosent mv.). 3. Ekstern evaluering: a) NOKUT har kontinuerleg tilsyn med kvaliteten i høgre utdanning b) Programsensorar knytt til masterprogrammet i rettsvitskap gjer evalueringar av nærare angjevne, avgrensa delar av studiet og avgjer årleg rapport c) UiB sentralt fører tilsyn med drifta via nærare fastlagde rapporteringsrutinar All intern evaluering skal følgje dei krava som er fastsette i "Handbok for kvalitetssikring av universitetsstudia" ved Universitetet i Bergen.	conditions. 2. Teacher Evaluation will be performed annually on the basis of among other things, student evaluation and statistical data from the courses (numbers of participants, implementation, exam results, replications etc..). 3. External evaluation: 1. NOKUT is continuously monitoring the quality of higher education 2. Program Sensors connected to the master's program in law make evaluations of specified, limited parts of the program and rapports annually 3. UiB oversees operations through reports All internal evaluation shall follow the requirements laid down in the "Handbook for Quality Assurance of University Studies" at the University of Bergen.
SP_AUTORIS	**Skikkaheit og autorisasjon**	Master i rettsvitskap gjev med visse tilleggskrav (kurs og praksis) rett til autorisasjon som advokat, 2005/36/EU. Autorisasjon vert gjeve av Tilsynsrådet for advokatvirksomhet.	Master of law gives with certain additional requirements (courses and practice) the right to authorization as a lawyer, 2005/36/EU. Authorization is granted by the Supervisory Council for Legal Practice.
SP_FAGANSV	**Programansvarleg**	Det juridiske fakultet ved Universitetet i Bergen. Masterprogram i rettsvitskap har ikkje eige programstyre, men vert administrert av Studieutvalet på vegner av Fakultetsstyret.	The Faculty of Law at the University of Bergen. Master's program in law has no separate program board, but is managed by the Education Committee on behalf of the Faculty Board.
SP_ADMANSV	**Administrativt ansvarleg**	Fakultetsdirektøren v/Studieseksjonen ved Det juridiske fakultet ved Universitetet i Bergen. post@jurfa.uib.no	The Faculty Director at post@jurfa.uib.no
SP_KONTAKT	**Kontaktinformasjon**	Ta gjerne kontakt med studierettleiar på programmet dersom du har spørsmål: studierettleiar.jurfa@uib.no	You are welcome to contact the student adviser studierettleiar.jurfa@uib.no.